Беларускае Слова

BYELORUSSIAN WORD

ДВУХТЫДНЁВАЯ ГАЗЭТА

Цана 30 пф.

№ 2 (3) | 1[illegible] студзеня 1949 году | Год выд. 2

БОГ І БАЦЬКАЎШЧЫНА

Надысь нам давялося пачуць выказваньне, што беларуская дэмакратычная эміграцыя хаця і мае пэўнае сёньня, але за тое пазбаўлена ўсякае рашуча будучыні. Будучыня гэта-ж – моладзь, а нашыя дзеці паводля гэтага выказваньня пакінулі сваіх бацькоў і абралі сабе зусім іншы супроцьлеглы шлях. Між тым паміж нашым старэйшым і маладзейшым пакаленьнямі няма ніякіх разьбежнасьцяў. Мы маем поўнае права ганарыцца студэнтамі Фрайбурга і юнакамі ХАБР'а, скаўтамі Штандараў «Гарц» і «Франконія», вучнямі гімназіяў імя Янкі Купалы ў Міхельсдорфе і імя Максіма Багдановіча ў Ватэнштэце, хлапцамі з лясоў Аўстраліі і Канады, з капальняў Бэльгіі і палёў Аргэнтыны. Шэрагі нашае моладзі ня толькі не зьмяншаюцца, але наадварот з кожным днём усё больш павялічваюцца. І так сталася толькі таму, што нас спалучае ў адну суцэльную сям'ю адзін вялікі запавет:

Бог і Бацькаўшчына.

Калісьці нашыя продкі — нязломныя палачане ішлі ў крывавую сечу з крыкам — «Памром за Сьвятую Сафію!» Імя нашае славутае рэлігійнае, гістарычнае і мастацкае сьвятыні зьяўлялася ў дадзеным выпадку сынонімам Бацькаўшчыны. І юнак, які перад бел-чырвона-белым сьцягам і Пагоняй адчыніў у Лёндане Першы Зьезд ХАБР малітвай Гасподняй, зьяўляецца запраўдным спадкаемцам сваіх далёкіх продкаў. Мы — беларусы, а таму ніхто ніколі ня здолее пагасіць у нашых сэрцах і душах бязьмежную адданасьць да родных веравызнаньняў і найглыбейшую веру ў Вечнага Усемагутнага Бога.

Калісьці натхнёны цар Давід, перадаючы сум палоненых ізраільцянаў на раках Вавілонскіх, пяяў: «Аще забуду тебе, Іерусалиме, забвена буди десница моя.» Мы старэйшыя, што аб'езьдзілі і абходзілі ўсе гасьцінцы, шляхі і сьцёжкі свае Бацькаўшчыны, мусім перадаць маладзейшым сваё замілаваньне ёю — яе маляўнічасьцю, яе моваю і звычаямі, яе багатай гэраічнай гісторыяй. Няма на сьвеце іншае Беларусі. Ёсьць на зямлі толькі адзіны Нёман, адзінае Нарач, адзіная Белавежа. Калі забуду Цябе, Беларусь, няхай забудзе мяне правіца мая.

Мы адначасна перададзім сваёй моладзі пачуцьцё пашаны і любові да агульначалавечкае культуры, да ўсяго людзтва. Пірамідыт Эгіпта, афінскі Акропаль, рымскі Пётр, Дом Кёльна, Вэстмінстэрскае Абатства ў Лёндане, Сабор Парыскае Богамаці, статуя Волі ў Нью-Ерку належаць ня толькі тым народам, якія іх стварылі, але ўсяму людзтву, а значыцца і нам беларусам. Сакрат, Шэкспір, Галілей, Мікель Аджэло, Ньютон, Бэтховен зьяўляюцца грамадзянамі ўсяго сьвету. І разам з тым мы прышчэпім сваім дзецям пачуцьцё пагарды і нянавісьці да імпэрыялістычна-паразітарных і да антыхрысьціянскіх «культураў», якія недарэчна імкнуцца сьцерці нашую беларускую нацыянальную культуру з твару адвеку нашае Бацькаўшчыны. З мячом Рагнеды з крыжом Прадславы за Маці-Беларусь.

Мы мусім паказаць нашай моладзі, што толькі адвечныя ворагі беларусаў спрабуюць сёньня разьбіць нашую нацыянальну юеднасьць. І ніякі вораг ня здолее парушыць гэтае еднасьці, калі кажны наш учынак и старэйшага і маладзейшага, і бацькоў і дзяцей будзе натхнёны сьвятым запаветам, які мы атрымалі ў спадчыну ад сваіх прашчураў і які прынесьлі з сабой на эміграцыю, як найдаражэйшы скарб:

Бог і Бацькаўшчына.

ПЕРШЫ ЗЬЕЗД ХРЫСЬЦІЯНСКАГА АБ'ЕДНАНЬНЯ БЕЛАРУСКІХ РАБОТНІКАЎ У ВЯЛІКАЙ БРЫТАНІІ

Яшчэ перад куцьцёй пачынаюць прыбываць з усяе Ангельшчыны ў Лёндан сябры і госьці на свой Першы Агульны Зьезд ХАБР.

26 сьнежня з усіх канцоў гіганта Лёндана ўсе хабраўцы сьпяшаюцца да станцыі падземнае чыгункі «Саўт Кэнсігтон», паблізу якой высяцца ў неба вялізныя дамы «Онслоў Сквэр». Гэта рабочы гостэль — кватэры. Тысячы рабочых пражывае тут. Якіх толькі нацыянальнасьцяў ня можна тут спаткаць! Сярод іх ёсьць і шмат беларусаў. Сюды на «Онслаў Сквэр» і зьежджаюцца яны, каб абгаварыць свае агульнабеларускія справы.

Разам з удзельнікамі зьезду прыбывае адначасна на зьезд і першае друкаванае «Беларускае Слова». Наш найдаражэйшы госьць. Гэта найлепшая зброя, якой мы будзем ваяваць з ворагамі Беларускага Народу і Беларусі. Газэта «Беларускае Слова» — найлепшае прывітаньне зьезду. У адзін момант, яшчэ да адчыненьня зьезду, сабрана ў фонд газэты 17 фунтаў.

Чынна, паважна, нібы калісьці ў Сойме старое Беларускае Дзяржавы, дзе кіраваў канцлер Сапега, займаюць мейсцы ўдзельнікі зьезду і госьці. На залі відочны і беларускі — нашы харашуньні, нашы сінявокія сёстры. Па берагі напаўняецца заля. Ува ўсіх добры настрой. Амаль з усіх кутоў Беларусі можна спаткаць людзей — і з заходняй і з усходняй.

На зьезд прыбыла таксама некалькі асобаў ад неспрыяльных нам арганізацыяў, як ЗБВБ. ХАБР дае ім поўную магчымасьць прысутнічаць на сваім зьездзе. Хутка і клапатліва потым гэтыя госьці запісваюць у свае нататнікі патрэбныя ім весткі. І на гэтае ім даецца поўная магчымасьць. Хай пішуць! Усяроўна беларусы вуніі ня хочуць. «Цераз вунію спыніла сваё існаваньне Беларуская Дзяржава» — кажуць у часе перапынку сябры зьезду.

Перад вачыма ўсіх дэлегатоў на фоне Беларускага Сьцягу — Пагоня. Грозна імчыцца з замахнутым мячом, закуты ў панцыр, коньнік — рыцар у бой! За Беларускі Народ, за незалежнасьць, за цэласьць Беларускае Дзяржавы! Як і вякі таму назад...

Пунктуальна, як загадзя паведамляна, наступнік старшыні ХАБР гаспадар Барыс Суравы абвяшчае зьезд адчыненым.

Дэвізам арганізацыі ХАБР ёсьць — «Бог і Бацькаўшчына». «Бяз Бога беларус не да парога» — кажа нашая народная прыказка. Толькі вера ў Бога дае беларусу поўную надзею ў аграджэньне яго Бацькаўшчыны — Беларусі. І таму беларус ня хоча мяняць сваю веру, ён ганарыцца сваёй мовай і традыцыямі, ён чулы да свайго і чужога гора, ён гасьцінны, чэсны, добры. Кажуць пра гэтае нават нашыя ворагі, якія смольлю чэпяцца да нашай палітай нашымі потам, сьлязьмі і кроўю зямелькі Беларускай, каб панаваць над ёй. Якія толькі ідэі не падсоўваюць яны беларусам, але дарэмна. Не даюць ім веры беларусы. Таму і тут у Вялікай Брытаніі тыя беларусы, што ўвайшлі сьпярша ў іншую, нібы беларускую арганізацыю, як толькі дазедаліся, што яна прапагуе рэлігійную вунію і імглістае мейсца ў «міжмор'і», адкінуліся ад яе і заклалі сваю арганізацыю ХАБР.

І ня дзіва, што пры адчыненьні зьезду да Беларускага Штандару і Пагоні падыйшоў прыгожы русавалосы ўдзельнік зьезду. Ен перахрысьціўся і разам з усімі сябрамі і прысутнымі адчытаў малітву Гасподнюю — Ойча наш..

Уступная прамова гасп. Суравага робіць моцнае патрыятычнае ўражаньне на прысутных і пакрываецца доўгімі воплескамі. Адбываюцца звычайныя зьездавыя цэрэмоніі — выбары прэзыдыюма, мандатнае камісіі, праверка чыннасьці галасоў.

У сваёй наступнай прамове гасп. Суравы даў поўнаю справаздачу працы Часовае Управы ХАБР. Гаварылася і аб значных цяжкасьцях, якія перажывала арганізацыя. Па сканчэньні справаздачы зьезд зрабіў прамоўцы авацыю.

Распачынаецца дыскусія, ў якой удзельнікі зьезду прымаюць самы актыўны ўдзел. Зроблены пэўныя заўвагі, але ўвогуле зьезд выказвае Часовай Управе ХАБР поўны давер і ўдзячнасьць. Пасьля зацьверджаньня з малымі папраўкамі статуту ХАБР абіраецца новая Галоўная Управа. Старшынёй Галаўнае управы праходзіць гасп. Барыс Суравы, яго заступнікам Сарафімовіч, сакратар — Весялкоўскі, скарбнік — Бударкевіч, сябры — Нор, Варава, Жданковіч, Гаткевіч і інш., заступнікі — Малаха, Завадзкі, Бабік. Рэвізыйная камісія — Аўсейчык, Хахолка, Дубіна. Амаль усе сябры старое Часовае Управы ўваходзяць у склад новае Галоўнае Управы.

Між іншым зьезд аднагалосна вырашыў купіць дом у Лёндане і для гэтае мэты кажны сябра ахвяруе 10 фунтаў, якія ўносіць на працягу трох месяцаў. Беларускі Дом неабходны і для працы Галоўнае Управы ХАБР і, як прытулак для тых беларусаў, што прыяжджаюць у Лёндан.

З вялікай цяплынёй удзельнікі зьезду прапануюць паслаць прывітальныя тэлеграмы Прэзыдэнту Беларускай Цэнтральнай Рады Прафэсару Радаславу Астроўскаму, Б.Ц.Р., Старшыні Сакратарыяту БЦР Юрыю Сабалеўскаму, Беларускаму Цэнтральнаму Прадстаўніцтву, што даручаецца зрабіць новай Галоўнай Управе ХАБР.

Адсьпяваньнем Беларускага Гімну зьезд позна ўвечары закончыў сваю працу. Шмат зьездаў я бачыў у сваім жыцьці, але такі патрыятычны беларускі зьезд, такіх удзельнікаў яго, якія гэтак горача любяць свой Народ і Беларусь, пабачыў упяршыню.

Жыве Беларусь!

І будзе жыць!

Беларускі селянін

РЭДАКЦЫЯ «БЕЛАРУСКАГА СЛОВА» ШЧЫРА ДЗЯКУЕ ЎСІМ ЗА НАДАСЛАНЫЯ ЕЙ НАВАГОДНІЯ І КАЛЯДНЫЯ ВІНШАВАНЬНІ.

Беларусы у Амэрыцы

2 сьнежня 1948 г. Амэрыканскае Радыё падало інтэрв'ю камэнтатара радыё Нью-Ерк з Старшынёй Дэлегатуры Беларускай Цэнтральнай Рады Др. Ермачэнкам. Амэрыканскі слухач такім чынам быў паінфармаваны аб этнаграфічных межах Беларусі, яе насельніцтву, вялікіх гарадох і г. д. Усебакова была выпуклена роля беларускіх партызанаў, якія галоўным чынам спрычыніліся да катастрофы гітлераўскае арміі на Усходзе. Др. Ермачэнка падкрэсьліў, што беларускі партызанскі рух ня спыніўся і цяпер партызаны працягваюць сваю барацьбу з няменшай жорсткасьцю супраць новага акупанта — бальшавікоў. Цікава заценіць, што амэрыканскі камэнтатар Meade Davidson сам падкрэсьліў, што назовы Менску, Смаленску, Віцебску ды Гомелю яшчэ сьвежыя ў памяці амэрыканцаў, як сымбаль жорскіх баёў пад час апошняе вайны. У канцы свайго інтэрв'ю Др. Ермачэнка зьвярнуў асаблівую ўвагу амэрыканскае грамадзкасьці на беларусаў ДП, палітычных эмігрантаў, што расьцярушаныя па шматлікіх лягерох IРО ў Нямеччыне. Беларускі Дапамаговы Камітэт у Амэрыцы распачаў вялікую акцыю, каб як найхутчэй даць сваім суродзічам — ДП працу і людзкія ўмовы ў ЗША.

З УСЯГО СЬВЕТУ

ПАДЗЕІ У КІТАІ

У дзень Новага Году маршал Чан Кай Шэк зьвярнуўся з прамовай да кітайскага народу. Ен выказаў наступныя ўмовы міру з камуністымі:

1) мір не павінен парушыць незалежнасьці Кітаю;
2) мір павінен палепшыць дабрабыт Кітаю і ягонага народу;
3) не павінна быць парушаная існуючая канстітуцыя;
4) павінна быць захаваная інтэгральнасьць збройных сілаў;
5) павінна быць забясьпечаная асабістая свабода і мінімальны жыцьцёвы стандарт кожнага кітайца.

Далей Чан Кай Шэк зазначыў, што пры гэтых умовах ён асабіста ня будзе імкнуцца да ўлады, але зробіць так, як зажадае народ. Калі-ж камуністыя ня будуць згодныя з выказанымі ўмовамі, дык нацыянальны ўрад усімі сродкамі будзе працягваць барацьбу супроць камуністых.

Радыё камуністых у адказ на прапанову нацыянальнага ўраду паведаміла, што камуністычныя войскі будуць надалей весьці вайну без жаднай літасьці да ворагаў, бо паўстрыманьне рэвалюцыі было-б зрадай інтарэсаў кітайскага народу. Нацыянальны ўрад робіць прапановы аб міру выключна дзеля таго, каб выйграць час.

ПАДПОЛЬНЫ РУХ У СЛАВАЧЧЫНЕ

У Славаччыне разгортваецца моцны падпольны рух. Славацкі камісарыят унутраных спраў вымушаны сьцьвердзіць што за апошнія два гады ў краіне выкрытыя 36 нелегальных групаў, якія рыхтавалі паўстаньне супроць сучаснага камуністычнага рэжыму ды аднаўленьня самастойнай славацкай дзяржавы.

Славацкі падпольны рух падзяляецца на дзьве галоўныя групы: адна — палітычная арганізацыя, што складаецца з вялікай колькасьці малых групаў. Яны дзейнічаюць у розных галінах грамадзкага жыцьця. Другая — гэта ўзброеныя партызанскія аддзелы, гэтак званыя «Тісавыя аддзелы гатоўнасьці», якія дзейнічаюць па усёй краіне.

АСАБЛІВАЯ РОЛЯ ВУГОРШЧЫНЫ

Швэйцарскі часапіс «Ді Тат» паведамляе аб вялікай чыстцы на Вугоршчыне. Яна мае на мэце вынішчыць усе «ненадзейныя элемэнты» і абсадзіць дзяржаўны апарат надзейнымі камуністымі або адданымі ім паплечнікамі. СССР вырашыў ператварыць Вугоршчыну ў фарпост камунізму і пляцдарм для экспансіі на захад. Да канфлікту з Тіто гэтая роля давалася Югаславіі.

ТРАГЭДЫЯ У АЎСТРАЛІІ

У Аўстраліі трывае яшчэ нязнаны ў гісторыі сухмень. Дагэтуль загінула ўжо блізка пяць мільёнаў авец ды буйнай рагатай жывёлы. Вятры, што бушуюць там па над сухой зямлёй засыпаюць жывёлу жыўцом. Пясок набіваецца ў воўну, жывёла робіцца цяжкой, палягае на пясок і засыпаецца. У мясцовасьці на захад ад Квінслэнду, якая вельмі багатая на траву, ужо тры гады няма дажджу. Толькі ў гэтым раёне загінула каля 4 мільёнаў авечак. Каб ратаваць жыхароў кожны дзень у гэтую мясцовасьць цягнікі прывозяць ваду.

БРАК ХАРЧОЎ У СЛАВАЧЧЫНЕ

У часе мінулай вайны, калі амаль уся Эўропа галадавала пад нямецкай акупацыяй, толькі Славаччына ня ведала, што такое брак харчоў. Гэтае яна пазнала толькі зараз у сістэме «камуністычнага раю». Братыслаўская «Праўда» паведамляе, што ў Братыславе нельга атрымаць абеду без картак. На самыя карткі выдаюць вельмі мала харчоў.

КАРОТКІЯ ВЕСТКІ

— Міністр абароны ЗША К. Ройял паведаміў, што паводля дадзеных амэрыканскай таямнічай службы у канцэнтрацыйных лягерох Савецкага Саюзу знаходзяцца каля 13 мільёнаў вязьняў. З іх — 9 міл. расейцаў, 2 міл. немцаў, каля 2 міл. палякаў, чэхаў, румынаў і інш. Відаць паводля афіцыйнае статыстыцы беларусы ўваходзяць у лік расейцаў.

— У Будапэшце (Вугоршчына) заарыштаваны кардынал Міндцэнтый. Яго абвінавачваюць у «дзяржаўнай зрадзе і спэкуляцыі замежнай валютай». На гэты чарговы крок вугорскіх камуністых супроць царквы сусьветная грамадзкая думка адказвае шырокай хваляй пратэстаў. Папа Пій XII адлучыў ад каталіцкай царквы ўсіх каталікоў, якія мелі хаця якое дачыненьне да арышту кардынала.

— Тіто заявіў у Скупшчыне, што Югаславія будзе надалей вывозіць свае тавары толькі ў заходнія краіны, калі дзяржавы Камінформу будуць надалей працягваць сваю варожую да Югаславіі эканамічную палітыку.

— Канлер Аўстрыі др. Фігль заявіў, што рашэньне чатырох вялікіх дзяржаваў аб аднаўленьні перагавораў аб аўстрыйскім мірным дагаворы зьявілася для аўстрыйскага народу найлепшым калядным падарункам. Прадстаўнік ЗША прапанаваў склікаць 7 лютага ў Лёндане канфэрэнцыю для канчатковай выпрацоўкі умоваў дагавору з Аўстрыяй.

— У часе Калядаў віце-прэзыдэнт ЗША Барклі наведаў Бэрлін. Ен зрабіў заяву аб тым, што Бэрлін і надалей будзе атрымоўваць усё неабходнае праз паветраны мост. ЗША маюць магчымасьць неабмежавана павялічыць колькасьць самалётаў для забясьпячэньня Бэрліну. Паветраная дастаўка тавараў у Бэрлін каштуе штомесячна дзесяць мільёнаў даляраў.

— Манах-езуіт Шэкаль вярнуўся нядаўна з падарожжа па Савецкаму Саюзу, якое было праробленае ім таямніча. Ен сьцвярджае, што савецкія грамадзяне варожа ставяцца да праваслаўнай царквы, якая кантралюецца бальшавікамі. Ен наведаў некалькі патаемных цэркваў-катакомбаў, дзе зьбіраюцца праваслаўныя людзі для малітваў.

— Памiж Ангельшчынай і Югаславіяй падпісаная гандлёвая згода на агульную суму 120 мільёнаў даляраў. Югаславія атрымае ад Ангельшчыны машыны, хімічныя прадукты і мануфактуру ў абмен на лес і прадукты харчаваньня.

ПЕРАСЯЛЕНЧЫЯ СПРАВЫ

За апошні тыдзень з амэрыканскае зоны Нямеччыны выехалі 4.500 Ды-Пі, з іх: у Канаду — 1.475, у Аўстралію — 1.200, у ЗША — 835, у Вэнэцуэлу — 422, у Турцыю — 150, у Марока — 102 і ў Бразылію — 816. У сучасны момант 4000 чалавек чакаюць адпраўкі ў Канаду. Ад сакавіка 1947 году Канада прыняла 45.547 перасяленцаў.

Новая Зэляндыя вырашыла даць прытулак 1.000 Ды-Пі, якім цяжка знайсьці сабе краіну для перасяленьня. Гэта датычыць людзей старых, здольных толькі да лёгкай працы ды сіротаў. Урад гэтай краіны мае на мэце прыняць 100 сямей, якія складаюцца кажная з 4 асобаў, калі іх старэйшы можа працаваць на электроўні, 50 удоваў або матак з адным дзіцем, 200 сіротаў, якія могуць быць прынятыя ў мясцовыя сямейства, 300 адзінокіх жанчынаў на працу ў больніцах і 80 старых людзей, якія здольныя толькі да лёгкай працы.

Да 18 сьнежня паводля закону аб прыёме 205 тысячаў Ды-Пі, у ЗША выехала ўсяго 2.464 чал. Лічаць, што ў студзені б. г. у ЗША будзе накіравана прыкладна 3.400 чалавек. Ад лютага кажны тыдзень будзе накіроўвацца ў ЗША па 2.000 чалавек.

ВАЙНА ЦІ МІР

Ў палітычных колах Вашынгтону лічаць, што сярод крамлёўскіх дыктатараў існуе дзьве плыні па пытаньню аб вайне і міру. Адна нязначная, але актыўная група, на чале якой стаяў нябошчык Жданаў і да якой належаць Маленкоў і Бэрыя, лічаць вайну немінучай у самым хуткім часе і не далей 1950 году. Паводля іх думкі Савецкі Саюз мае зараз больш шансаў выйграць вайну, бо з цягам часу Эўропа робіцца мацнейшай. Яны ня вераць у вялікую зьнішчальную моц атамовай зброі.

Іншай думкі трымаюцца тыя сябры Палітбюро, што лепш ведаюць Захад ды савецкую слабасьць у галіне прамысловасьці. Да іх належаць Кагановіч і Мікаян. Савецкі Саюз, паводля іх думкі занадта слабы, каб пачынаць у бліжэйшым часе вайну. Трэба перачакаць, здабыць атамовую зброю ды тады пачынаць вайну.

Гутарка з беларусам адтуль

Наш супрацоўнік меў гутарку з перабежнікам-беларусам, які ўцёк з аднаго з шматлікіх лягероў палітычных вязьняў у Усходніх Прусах і праз Чэхаславаччыну перайшоў ў амэрыканскую зону. Яму 26 год, паходзіць ён з Сеньненскага раёну Віцебскае вобласьці БССР, скончыў у свой час сямігодку. Тымчасам мы ў сілу некаторых прычынаў не падаем да агульнага ведама ягонае тыповае беларускае прозьвішча.

Спачатку агульныя весткі аб сабе — сказаў перабежнік. — Яшчэ ў часе суцэльнае калектывізацыі мае бацька і старэйшыя браты былі рэпрэсіраваныя. Засталіся — я з маткай, якая цяпер ня жыве. У часе вайны «дабраахвотна» выехаў на працу ў Нямеччыну, уцякаючы ад мабілізацыі ў сталінскія партызаны. Працаваў у баўра каля Фрыдрыхсгафэну як остарбэйтар. Пасьля капітуляцыі меў цьвёрды намер ня ехаць дамоў і атрымаў адпаведную картку ад УНРРА. Але аднойчы ўначы маю прыватную кватэру каля Вальдзэе (Француская зона) абкружылі савецкі з маракан-цамі і разам з дзесяткамі іншых гвалтам рэпатрыявалі.

— Откуда, друг? — запытаўся ў мяне ў часе арышту савецкі.

— З Віцебску, — адказваю.

— Витебск совсем разрушен. Нужно его теперь восстанавливать, а не американский шоколад жрать. А ну давай!

Наш цягнік складаўся з дабраахвотна і прымусова рэпатрыяваных. Апошніх бой самыя апошнія праўдзівыя весткі.

вязьлі пад моцным канвоем. На чатыры дні затрымаліся ў Бэрліне і нарэшце я прыехаў у Віцебск. Там пасьля допытаў з катаваньням і зьдзекамі аб якіх далей мне тройка НКВД вынесла вырак — 8 год пазбаўленьня волі за даваенныі межамі СССР. У такім выпадку звычайна высылаюць у Манджурыю або ў адзін з заходніх сатэлітаў — трапіў у восені 1946 г. у Калінінградскую вобласьць РСФСР (былыя Усходнія Прусы). Адтуль, зьбіраючы каля былога Кенінгсбэргу мядзяны дрот для «счастливой родины» уцёк. Ня трэба гаварыць пра тое, якія хітрыкі мне давялося ўжыць, каб перад гэтым адрасьціць свае валасы больш за дазволеныя для савецкага вязьня чвэртку сантымэтра. Гэта ўжо дробязь пры параўнаньні з іншым. Бліжэй мне здавалася было ісьці на Захад праз савецкую зону Нямеччыны, але-ж у сувязі з Бэрлінам там цяпер шмат войска і без ліку агэнтаў НКВД у цывільнай вопратцы. Таму я вырашыў зрабіць вялікі і разам з тым больш бясьпечны крук праз Чэхаславаччыну. Між іншым выратавала мяне ў гэтым рызыкоўным падарожжы добрае веданьне нямецкай мовы. Хаця з БССР я вывезены ў 1946 г., але часам нам давалі чытаць савецкія газэты, а самае галоўнае — амаль штодня ў наш лягер прыбывалі новыя вязьні з усіх частак Беларусі, Украіны, Літвы, Латвіі, Эстоніі і прывозілі з са-

Яшчэ ў Вальдзэе савецкі афіцэр сказаў мне, што Віцебск «разрушен», але тое, што я пабачыў, цяжка апісаць. Спачатку гэты вялікі і прыгожы горад спалілі савецкі, выконваючы загад Сталіна, а потым тое што засталося разбурылі ў часе зацятых бойкаў немцы. У самым цэнтры гораду пачыналася парослае хмызьняком поле і ўсё-ж дзе-нядзе часткова захаваліся вялікія будынкі бяз дахаў, вокнаў і дзьвярэй. Некаторыя з іх былі адрамантаваныя і там знаходзіліся турмы, НКВД, казармы і розныя іншыя савецкія ўстановы.

Той хто ведае Віцебск помніць і два вялікія чатырохпавярховыя жыльлёвыя дамы швейнікаў фабрыкі «Сьцяг Індустрыялізацыі» у пачатку Гутараўшчыны. Гэтыя дамы былі абгароджаныя ў восем радоў калючым дротам — у адным з іх знаходзілася турма, у другім НКВД. Спачатку нашую групу цэлы месяц не выклікалі на допыты, бо за гэты час НКВД зьбірала аб нас самыя падрабязныя вескі з мейсцаў нашага паходжаньня. Нарэшце нас досыць ветліва запрасілі на «банкэт». Кажны атрымаў кухаль гарэлкі, пару селядцоў, а пасьля адразу з мейсца дастаў цёмны склеп і па аднае кроплі вады. Праўда ў склеп яшчэ кажнаму кінулі па два салёныя гуркі. Хто пасьля гэтага не згаджаўся падпісаць пратакол, што ён быў у Беларускай Краёвай Абароне, ці ў паліцыі ці ў частках Уласава, тых ставілі ў адмысловую шафу. Верх гэтае шафы апушчаўся паводля росту чалавека і тады яму, што паміраў ад смагі, капалі праз адпаведную дзірку на цемя 6 кропляў халоднае вады. Калі і гэтае д'ябальскае катаваньне не дасягала мэты, дык штурхалі ў іншы адмысловы склеп, напоўнены сьцюдзёнай, сьмярдзючай вадой. Тут ужо вады хапала. Вышэйшым яна дасягала да паловы грудзей, ніжэйшым — пад бараду. Не забуду і другое катаваньне, якое энкавэдэшнікі называлі спортам. Яны давалі нам у зубы цяжкія пакункі зьвязаных разам газэтаў «Известия СССР» ці «Советская Белоруссия» і пасьля гэтага прымушалі бегаць на чацьвярэньках па лесьвіцы з першага паверху на чацьверты і назад, падганяючы на пляцоўках гумавымі дубінкамі. Я малады і моцны, але больш двох абаротках ня вытрымліваў. І нарэшце я прызнаўся, што дабраахвотна паехаў у Нямеччыну. За гэтае ды ў дадатак прымусовы зварот дамоў я атрымаў 8 год. Мне пашчасьлівілася давесьці, што я ня быў ні ў якой супраць-бальшавіцкай арміі. Інакш ставілася НКВД да былых вайскоўцаў.

Цяжка перадаць, як катавалі былых афіцэраў перш чым яны зьнікалі за дзьвярмі камары № 13, адкуль ужо ніхто ня выходзіў жывым. Да кастрычніка 1946 г. перад імі быў адзіны ад іх незалежны выбар — растрэл, або шыбеніца, пасьля — пажыцьцёвае ўвязьненьне. Радавыя ў залежнасьці ад акалічнасьцяў іхнае «зрады» атрымлівалі ад 8 да 25 год. Асабліва небясьпечным для жыцьця лічыцца мець якое-небудзь дачыненьня да лягеру Фюсэн. Але ў умовах НКВД усё небясьпечнае. Прывяду адзін прыклад.

Старых рэпатрыянтаў звычайна адпушчалі да хаты, але дзед Затула меў неасьцярожнасьць, а магчыма нават ха-

Трыбуна чытача

ЛІСТ З АЎСТРАЛІІ

«... Нашыя хлопцы (тут нас 24) памалу прывыкаюць да новага жыцьця ў далёкай чужыне вельмі не падобнага, як у Эўропе. Хаця, праўда, кожны з нас носіць яшчэ смутак у сэрцы па сваёй далёкай Бацькаўшчыне, каторая стогне ў няволі пад чырвоным фашызмам. Але, праўду сказаць, кожны знайшоў тут спакой. Такі спакой, каторага ня знойдзеш нідзе ў Эўропе, тут нішто не замуціць спакою. Такі спакой, што можа ён нават залішні, бо некаторыя нудзяцца. Але бальшыня ўзялася за жыцьцё. Усе нешта справілі — па новаму касьцюму, каторыя каштуюць ад 12 да 15 фунтаў, некаторыя панакупілялі залатыя гадзіньнікі коштам ад 14 да 18 фунтаў, роверы па 12 і 20 фунтаў, радыё ад 30 да 45 фунтаў і нават двох з нашага лягеру купілі матацыклі па 100 фунтаў. Наш зарабак 6 фунтаў на тыдзень (тыдзень 5 дзён рабочых).

Прыкра толькі, спадар рэдактар, што і тут беларусы падзяліліся на два «варожыя» лягеры. Да так называнай партыі «крывічы» належыць толькі трох кандыдатаў. Гэта наступныя (тут пададзеныя тры прозьвішчы — Рэд.). Гэтая тройка стварыла свой камітэт і гэтыя камітэт «Вялікай Тройкі» робіць якіясь тайныя паседжаньні ў лесе. Сьмешна і прыкра, але што парадзіш. Напраўды, моцна балюча адчуваем мы, беларусы, гэты падзел нашага грамадзтва.

Мы, будучы на далёкай чужыне, вельмі адчуваем недахоп беларускага слова, асабліва такой прэсы, каторая ня мае злаславае прапаганды. Ваш часапіс «Шыпшына» вельмі моцна спадабаўся нам. Ен запраўды мае чысты, не затруйчаны зьмест, ня мае тае прапаганды, каторая прыносіць толькі шкоду нашаму беларускаму грамадзтву на чужыне.

У сувязі з набліжэньням Сьвята Каляд і Новага Году мы, беларусы ў Аўстраліі, шлем шчырыя пажаданьні Рэдакцыі і ўсім беларусам у Нямеччыне. Жадаем усім Вам шчасьлівага і вясёлага Сьвята Калядаў і Новага 1949 Году. Штоб даў Бог, каб у новым годзе нашая Бацькаўшчына-Беларусь сталася Вольнай і Незалежнай і каб мы усе шчасьліва вярнуліся дамоў.

З пашанай М. Мілеўскі, Ю. Шкода, Караленка, Мікалай Зайко.

„Беларускае Слова" і скауты

Як той струмень плывуць у нашую рэдакцыю з усіх кутоў Нямеччыны і сьвету лісты з найлепшымі пажаданьнямі. Мы ня ў стане зьмясьціць хаця-б кароткія вытрымкі з гэтых цёплых і дарагіх лістоў, але лічым сваім абавязкам падаць цалкам наступны ліст, што атрымалі з Ватэнштэту:

«Скаўты і кіраўніцтва Штандару «Гарц» вітаюць выхад у сьвет новага друкаванага беларускага слова. Хай «Беларускае Слова» будзе вогнішчам і злучнікам для ўсіх беларусаў, параскіданых па розных кутох зямное кулі. Хай асьвятляе і паказвае шлях, якога мэта — Вольная і Незалежная Беларусь. З скаўцкім прывітаньнем. Напагатове!».

Мы запэўніваем беларускіх скаўтаў на чужыне, што «Беларускае Слова» будзе заўсёды няхіхльна стаяць на варце беларускіх нацыянальных інтарэсаў. Менавіта таму «Беларускае Слова» будзе шырака асьвятляць на сваіх старонках жыцьцё нашых скаўтаў і трымаць з імі сталую лучнасьць.

— Выдатны ангельскі вучоны Гэнры Дэйл адмовіўся ад ганаровага званьня сябры савецкай Акадэміі Навук. Гэнры Дэйл зрабіў гэтае як пратэст супроць паняволеньня навукі ў СССР. У прыватнасьці ён вельмі абураны «зьнікненьнем» з навуковага гарызонту вядомага савецкага вучонага акадэміка Вавілава.

— Ад 23 студзеня мінулага году ДП асобы маюць права без асобага дазволу пераяжджаць з адной зоны ў другую.

цеў пахваліцца, што сядзеў у гітлераускім канцлагеры.

— За што? — запытаўся сьледчы.

— Умысьля спаліў у баўра матор, — адказаў дзед.

Сьледчы перагартаў паперкі, як'я прышлі з Затулавае вёскі і раптам закрычэў:

А на Беламоркачале ты быў тры гады за тсе, што пакалечыў трактар? Ты вакол лотыр і сабатажнік. Адпусьці цябе, дык ты зноў нешта дзяржаўнае спаліш.

Дзед Затула атрымаў 8 год.

Узначальваў гэтую галоўную віцебскую катавальню (а іх у Віцебску было яшчэ некалькі) Фінкельштэйн. Да вайны ён працаваў у кандытэрскай на вуліцы імя «Правды» бухгальтарам. Мне на разьвітаньне ён заўважыў:

—Ты еще молодэй. Отработаешь свои целиком заслуженные за измену социалистической родине 8 лет и снова будешь полноценным гражданином.

Перш чым мяне нак'равалі разам з іншымі да Усходніх Пругаў мы працавалі пад аховай у Віцебску і вакол яго. Да сваіх непасрэдных уражаньняў я дадам тое, што чуў аў вязьняў, якія пазьней прыбылі з БССР да Пругаў. І ў першую чаргу хачу расказаць аб партызанке на Беларусі.

Хто з беларусаў Віцебшчыны ня чуў пра Вялікія мядзьведжыя лясы? Хто ня чуў пра Скрыдлёўскую Пушчу? Яна працягнулася ад Віцебску пад Багушэўскую і Сянно. Або пра Цёмны Лес? Ён ідзе таксама ад Віцебску аж пад Горы-Горкі. Зьнішчаны і Віцебск, і Вяляж, і Сянно, і Горы-Горкі, але засталіся лясы, а ў іх партызанскія аддзелы, якія дагэтуль вядуць няроўную, але бязупынную барацьбу. 30 процантаў ранейшых партызанаў засталіся ў лясох, а да іх далучыліся тысячы новых. Па вясковых дарогах можна часта сустрэць прымацаваныя да дрэваў ці слупоў лёзунгі:

Далоў чырвоны фашызм!

або

Няхай жыве Вольная Радзіма

Аднойчы калі нас раніцой вязьлі на працу ў Бешанковічы, мы пабачылі на стрэлцы, што паказвала зваротку на Астроўну вялікі плякат:

Сьмерць бальшавіцкім катам

Афіцэр НКВД саскочыў з машыны і садраў плякат. Калі ўвечары мы зварочваліся ў турму, там-жа вісеў такойжа плякат. Афіцэр НКВД зрабіў выгляд, што не заўважыў яго.

Партызаны ўзрываюць масты, падпальваюць дзяржаўныя склады, гаражы і майстэрні МТС, падрыхтаваны для сплаву лес. Часам партызан на ральлі здыме з трактару трактарыста, адашле яго да калгасу, а потым паліць трактар, тое-ж на дарогах робіць з аўтамашынамі. У самым Віцебску ячы падміналі вайсковую палітычную школу на Полацкім базары. Людзей партызаны не чапаюць, але забіваюць розную бальшавіцкую нелюдзь.

(працяг будзе)

ПРАЎДЫ СЛОВА

Не, мы ня схілім ніц галовы!
За зьдзекі, сьлёзы, крэў — за ўсё.
Мы і з Галгофы праўды слова,
Як меч, над вамі узьнясём.

Даволі ў моўкнасьці гібелі,
Кусалі губы да крыві.
Мацнее вецер — рушым зь мелі,
І слова вольнага узьвіў.

Не заглушыць пальбой гарматаў
І на штыхі не наколоць.
Яно страшней за страшны атам...
Яно і дух, яно і плоць.

Паралізуе і натхняе.
О, вы, Пілаты! А таму
І над маім пакутным краем
Галодны роздых Кара-Кум;

У лясох, садох растуць...
Шчасьлівым сьніцца Са...
Былі мы ўдзячны асін...
Былі мы радыя пятлі,

Калі грымелі вашы к...
А зараз — «родина вас жде...
Мы Нёман сіні, Налібокі
Пайшлі шукаць у сьвет шырэй
За срэбранік Іскарыет
Нас прадаваў. Зямля дрыжэла,
А мы прасілі Бога — жыць!
За волю, праўду пойдзем сьмела
І, як Хрыстос Збавіцель, цела
Мы раскрыжуем на крыжы.

Вышэй уздымем мы галовы.
За зьдзекі, сьлёзы, крэў — за усе
Мы і з Галгофы праўды слова,
Як меч, над вамі узьнясём.

Міхась Кавыль.

Над магілай Паула Сьвірыда

Знаёмымі мне дарожкамі іду на магільнік Равенсбургу — невялічкага гарадка Вюртэмбэргіі — з намерам наведаць магілу свайго добрага спадарожніка ў барацьбе за справу вызваленьня беларускага народу з-пад чужацкае акупацыі.

Сьвежая магіла і крыжык. Курган кветак і вянкоў з надпісам — Паўлу Сьвірыду. Яны навеялі мне ўспаміны з ягонага жыцьця.

Мы пазнаёміліся ў Гарадзеі на працы ў Чырвоным Крыжу. Здаецца, гэта была зусім нядаўна, а каляндар гасьпеў адлічыць 30 гадоў. Апошні раз сустрэліся ў Эльвангене на зьездзе ў травені 1948 г. Ужо тады можна было бачыць, што сьмерць прыбірае яго ў свае абдымкі.

Біяграфія Паула Сьвірыда павучальная, асабліва для моладзі. Сын беднае вясковае ўдавы. Калі быў яшчэ зусім малым, маці трымала яго за хлеб па суседзях, у падпасічы. Падрос. Праз сваяка ў Пецярбургу паступае на мэталёвую фабрыку Однэра хлопцам-падручным на 40 капеек у дзень за 10 гадзін працы. На гэтыя мізэрныя заробкі жыве ён разам з маткаю і адначасова пачынае вучыцца. Вучыцца ён з рэдкай настойлівасьцю і, ня кідаючы фабрыкі, атрымлівае дыплём Пецярбургскага ўнівэрсітэту. Вайна 1914 году. Сьвірыд — франтавым афіцэрам. Рэвалюцыя захапіла яго ў Яраслаўлі. Кастрычніцкая рэвалюцыя распачала помсту і Сьвірыда, як «буржуя», вядуць на растрэл. Выпадак пакідае яго пры жыцьці. Сьвірыд на родных палетках. Спатыкаемся ў Наваградку. Сьвірыд — адвакат. Сьмела і выразна падкрэсьлівае, што ён беларус і, як такі, шырака ведамы і сярод сваіх і сярод чужынцаў.

Аднаго разу Сьвірыд на людзёх заплакаў. Ніхто не хацеў быць сьведкаю ягоных сьлёзаў. Адыйшлі і далі волю. Адыйшлі, але не пакінулі. Гэта ня былі сьлёзы гісторыі, гэта былі сьлёзы вялікага жалю. Калі сам Сьвірыд успамінаў гэты выпадак і расказваў аб прычынах, голас ягоны дрыжэў і сьлёзы сьціскалі яму горла.

Ягоныя падабаронныя, амаль дзеці, трапілі за нейкі неасьцярожны ўчынак пад суд. Зьместу справы ня помню (але нічога надзвычайнага), ім усё-ж вынесьлі сьмяротны прысуд. Было гэта неспадзеўкаю. Грамадзтва і заля суда прынялі вырак як помсту, як адкрыты тэрор. Чакалася зьмілаваньне загадам прэзыдэнта. Гадзіны праходзілі, і падсудныя ў сьмяротным непакоі прасілі свайго абаронцу наведаць іх у турме. Адказ з Варшавы не надыходзіў. Каштавала нялюдзкіх высілкаў ісьці ў турму і гаварыць з сьмяротнікамі, жывымі трупамі. Пры ўваходзе ў канцылярыю турмы Сьвірыд спаткаў там вядомага ўсёй Польшчы ката-вешальніка Мацыеўскага, што прыехаў з Варшавы. Было ўсё ясным, але Сьвірыд гаам з усімі усё-ж чакае зьмілаваньня, хаця пастаць ката ў смокінгу ня выходзіць з памяці. Сьвірыд чакае пакуль праз колькі дзён адзін з сутаварышоў па суду, вітаючыся сказаў:

— А знаеш, калега, прышла адмова. Сёньня павесяць.

Нэрвы ў Сьвірыда ня вытрымалі і ён заплакаў, і плакаў, пакуль сьлёзы не апаласкалі апалага на ягоную душу жалю. Плакала душа беларуса па беларусах. Гэта былі сьлёзы пратэсту, сьлёзы пагарды перад фізычнаю перамогаю. Гэта былі сьлёзы ўкрыжаванага народу з Галгофы.

У часе вайны Сьвірыд пакідае выгады дому і сям'і і перакосіцца на працу ў галодны і халодны Менск. Жыве ў цяжкіх абставінах і бярэ чынны ўдзел у арганізацыі Самапомачы. Сьвірыд абыймае становішча Галоўнага Судзьдзі на Заходнюю Беларусь. Прыходзіць на Беларускай Цэнтральнай Рады і Сьвірыд — ейны сябра. Потым — сакратар Пленума БЦР. Усюды даклады, аўтарытэтны і спакойны. Такім і скончыў сваё зямное бытаваньне.

У часе пахаваньня Паула Сьвірыда за труною, пакрытаю бел-чырвона-белым сьцягам, ішлі ўкраінцы, прыбалты, расейцы, венгры, югаславы, палякі, немцы. Ішла сям'я абяздоленых адной прычынай. Красуюцца на магіле Сьвірыда і колеры польскага штандару з прачулымі надпісамі. Тут ня мейсца для такіх успамінаў. Я адганяю іх ад сябе. Але мімаволі ўсплывае думка: як ... зіць з гэтымі колярамі незасохлыя яшчэ сьлёзы Сьвірыда, калі кат з Варшавы Мацыеўскі закладаў пятлю на шыю беларускім юнакам з Наваградку? І я намагаюся зрабіць лагодны вынаў. Я прымушаю сябе думаць, што сучасная польская грамадзкасьць не паўторыць больш памылак сваіх папярэднікаў і ня будзе рэгуляваць нашыя суседзкія адносіны з дапамогай катаў з Варшавы.

Прыгожа выглядае сьвежая яшчэ магіла ў покрыве бел-чырвона-белага сьцягу. Узрасце ў дарагім сэрцу колеры. Наш запавет сабе і моладзі — ... няць гэтыя колеры з магільніку нашага жыцьця і прынесьці іх і моцнаю рукою ўмацаваць на сьценах слаўнага замку Мендоўга у родным Сьвірыду і ўсім нам Наваградку.

А. С-ві.

ЗАЛЮЦЫЯ

...й Міжпартыйнай Канфэрэн... 4. 12. 1948 г. у Міхельсдорфе ...ьных Беларускага народу да суседніх народаў: Украінскага, Лацьвійскага, Эстонскага і Расейскага.

...слухаўшы даклад і дыскусыю аб суадносінах Беларускага Народу да бліжэйшых народаў: Украінскага, Летувіскага, Лацьвійскага, Эстонскага, Польскага і Расейскага канфэрэнцыя сьцьвярджае наступнае:

1. Асновай добрасуседскіх дачыненьняў Беларускага Народу да іншых народаў зьяўляецца прызнаньне імі за Беларускім Народам права на Незалежную Беларускую Дзяржаву ў межах этнаграфічнага рассяленьня Беларусаў.

2. З вялікім братнім Украінскім Народам, а таксама і з Летувіскім Народам нас лучыць супольная прыязная гістарычная мінуўшчына. Традыцыя сужыцьця і супрацоўніцтва ў Вялікім Княстве Літоўскім, а таксама супрацоўніцтва ў пазьнейшыя часы вызвольнай барацьбы супроць супольных ворагаў акупантаў ствараюць і сёньня падставу для цеснага супрацоўніцтва. Таму належыць нам навязаць адпаведна як найцясьнейшыя суадносіны з Украінскім і Летувіскім Народамі і супрацоўнічаць у асноўных пытаньнях вонкавай палітыкі.

3. З Лацьвійскім і Эстонскім Народамі нас лучаць супольныя эканамічныя інтарэсы, аднолькавая доля і барацьба з супольным ворагам — бальшавізмам. Эвэнтуальныя гранічныя супярэчнасьці лёгка будуць вырашаныя пасьля прамогі над супольным ворагам. З Лацьвійскім і Эстонскім Народамі нам таксама належыць утрымліваць прыязныя дачыненьні.

4. Добрасуседскія дачыненьні хочам мы мець з Польскім і Расейскім Народамі, але пад умовай, калі кіраўніцтва гэтых народаў адмовіцца ад сваіх агрэсыйных намераў адносна этнаграфічных беларускіх абшараў. Палякі павінны згадзіцца з тым, што цяперашняя іх усходняя мяжа н ятолькі ня можа быць пасунена на ўсход, але Беларускі Народ не пагодзіцца з далучэньнем у сучаснасьці да Польшчы часткі Беласточчыны. Расейцы з свайго боку павінны адмовіцца ад сваіх прэтэнзыяў да беларускіх абшараў і прызнаць поўную дзяржаўную суверэннасьць Беларусі.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Рэдакцыя і адміністрацыя «Беларускага Слова» папярэджваюць, што наступны № 3 (4) нашае газэты атрымаюць толькі тыя чытачы, якія пераслалі або перашлюць нам грошы за ранейшыя — № 1 і № 1 (2), за цяперашні — № 2 (3) і наступныя — № 3 (4) і № 4 (5). Разам — 1 мар. 50 пф.

Аднача сна ветліва просім тых чытачоў, якія ня маюць матар'яльных магчымасьцяў выпісаць нашую газэту, загадзя паведаміць аб гэтым і яны будуць атрымліваць яе надалей.

Усю карэспандэнцыю па выдавецкіх справах просім накіроўваць на адрас:

Administration „Belaruskae Slowa"
— а па рэдакцыйных — на адрас:
Redaktion „Belaruskae Slowa"

НАШ ФОНД

Беларусы Ангельшчыны — 1.000 н. м. Усім ахвярадаўцам — нашая шчырая ўдзячнасьць.

З БЕЛАРУСКАГА ЖЫЦЬЦЯ

У БЕЛАРУСКІМ ЦЭНТРАЛЬНЫМ ПРАДСТАЎНІЦТВЕ

28 сьнежня ў Міхельсдорфе адбылася пашыранае паседжаньне Ураду БЦП на Амэрыканскую зону. Старшыня БЦП сп. інж. Русак у сваёй усебаковай інфармацыі зазначыў, што статут БЦП прадстаўлены для зацьверджаньня ў Галоўную Кватэру Амэрыканскай Арміі ў Бэрліне. У Галоўнай Кватэры IPO нашае БЦП зарэгістравана на аднолькавых падставах з цэнтральнымі арганізацыямі ўсіх іншых нацыянальнасьцяў. Паседжаньне вылучыла кандыдата на сталага прадстаўніка БЦП пры Галоўнай Кватэры IPO. Вылучана таксама адмысловая дэлегацыя ў Галоўную Кватэру IPO з просьбай аб канцэнтрацыі беларусаў у асобных вялікіх лягерох за Рэйнам. Гэтую просьбу БЦП спалучае з як найбольшым разгортваньнем у шчыльным кантакце з IPO справы эміграцыі беларусаў у іншыя краіны. Пасьля шырокага азнаямленьня з некаторымі праблемамі нашага скаўтынгу на чужыне, прынята адпаведныя мерапрыемствы для стварэньня Галоўнага Кіраўніцтва Беларускага Скаўтынгу. Пашыранае паседжаньне Ураду, на якім прысутнічалі сябры ўсіх партыяў (за вылучэньнем аднэй) і беспартыйныя, прайшло ў атмасфэры ўзаемнага даверу і пашана што яшчэ раз падкрэсьлівае агульнагрмадзкасьць БЦП.

ТРОХГОДЗЬДЗЕ МІХЕЛЬСДОРФСКАЕ ГІМНАЗІІ ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

Нашая грамадзкасьць увогуле і Міхельсдорф асабліва з вялікай цеплынёй адзначаюць 3-хгодзьдзе гімназіі імя Янкі Купалы. З удзячнасьцю трэба ўспомніць, што фактычнымі ініцыятарамі і закладальнікамі гімназіі зьяўляюцца тагочасны старшыня Рэгенсбурскага Акруговага Камітэту і сучасны старшыня БЦП сп. інж. Русак разам з цяперашнім старшынёй прадстаўніцтва БЦП на Амэрыканскую зону сп. Федарам Шыбутам. Асабліва вялікую ролю на працягу ўсяе гісторыі гімназіі адыграў Бацькоўскі Камітэт яе.

У часе рэарганізацыі лягероў Міхельсдорф і Віндзішбэргердорф гімназія ня мела ні аднае гадзіны перапынку. Сёньня яна налічвае 12 настаўнікаў, 67 вучняў і пасьляхова закончыла першае паўгодзьдзе навучальнага году. Адноўлены, высокавартасны з фаховага і нацыянальнага пункту гледжаньня настаўніцкі пэрсанал карыстаецца даверам бацькоў, пашанай ад вучняў і шырокай падтрымкай з боку адміністрацыі лягера і БЦП. Характэрна, што на камэнданта лягера абраны настаўнік гімназіі, а другі настаўнік яе ўваходзіць у склад новае лягернае рады. Дырэктарам Міхельсдорфскае гімназіі імя Янкі Купалы зьяўляецца шырака ведамы беларускаму грамадзтву магістар багаслоўя айцец Мікалай Лапіцкі.

ВЕЧАР ТРОХ ПАЭТАЎ

2 студзеня ў Міхельсдорфе адбыўся літаратурны вечар трох нашых знанных паэтаў шыпшынаўцаў — Масея Сяднёва, Міхася Кавыля і Янкі Золака. Міхельсдорфцы, перапоўніўшы лягерную залю, сустрэлі сваіх песьняроў цёплымі воплескамі і на працягу двох гадзінаў з асаблівай увагай праслухалі іхнія добрыя вершы. Да самага сэрца служачоў данёс Масей Сяднёў сваю лірыку, гэтак блізкую і дарагую кажнаму беларусу, а тым больш на чужыне. Міхась Кавыль, большасьць вершаў якога пакладзеная на музыку, на гэты раз прачытаў таксама шэраг сваіх новых твораў, што зьяўляюцца ўзорам палітычнае паэзіі. Янка Золак, што ідзе ад фальклёру таленавітае Случчыны, карыстаўся заслужаным посьпехам. У канцы міхельсдорфцы склалі паэтам свае шчырае дзякуй.

ЖАНОЧЫ ДАПАМАГОВЫ КАМІТЭТ

Ужо месяц як існуе у Міхельсдорфе лягерны Жаночы Дапамаговы Камітэт, што ўваходзіць у Жаночую Сэкцыю пры БЦП. З усіх бакоў Нямеччыны на адрас БЦП і непасрэдна ў лягер Міхельсдорф прыходзіць шмат лістоў ад нашых суродзічаў з просьбай аб дапамозе. Жаночы Камітэт ставіць сабе за мэту дапамагаць дзецям, што страцілі бацькоў, хворым, зьняволеным. Таму і да Сьвята Калядаў жанчыны сабралі сярод міхельсдорфцаў значную колькасьць вопраткі і розных іншых ахвяраў. Дагэтуль Камітэт паслаў шмат харчовых пакетаў і грошай усім тым, хто прас у аб дапамоге. Камітэт таксама наладжвае сталую лучнасьць з беларускамі ў іншых лягерох і краінах.

ВАТЭНШТЭТ

Гэты найвялікшы ў ангельскай зоне беларускі лягер перажыў у лістападзе спробу з боку польскіх шавіністычнаімпэрыялістычных колаў перайменаваць гвалтам ватэнштэтцаў з беларусаў на палякоў. Аднак, дзякуючы нацыянальнай сьведамасьці ватэнштэтцаў, нахабная вылавка польскіх імпэрыялістаў, якія спачатку спадманулі некаторыя афіцыйныя ўстановы, ня мела ў канечным выніку аніякага посьпеху. Ватэнштэт і надалей, з уласьцівым яму нацыянальным гонарам, рэпрэзэнтуе паміж чужынцамі беларускасьць.

16 лістапада беларускія скаўты Штандару «Гарц» разам з скаўтамі іншых нацыянальнасьцяў спаткалі ў Гановары палкоўніка Вільсона. Нашыя скаўты вылучаліся сярод іншых сваёй колькасьцю і ўніформай. Дзяўчаты беларускі з Ватэнштэту і Гановару ў сваіх сьветла-сініх блюзах нагадвалі родныя васількі сярод жыта. Палкоўнік Вільсон наведаў беларускую палатку і аглядаў у ёй выстаўку, якая яму вельмі спадабалася. У падарунак ад нашых юнакоў ён атрымаў скаўцкі гальштук з беларускімі вузорамі і лілейкай.

ФЭРДЭН

Тутэйшая беларуская моладзь зарганізавалася ў скаўцкі сьцяг імя Кастуся Каліноўскага, што належыць да Штандару «Гарц». Спачатку нашым фэрдэнцам бракавала адпаведнае колькасьці ўніформаў, лілейкаў і гальштукаў, але паступова, дзякуючы сяброўскай дапамозе беларускіх скаўтаў Ангельшчыны і асабліва іхнага арганізатара А. Гаткевіча, яны ўсё гэтае займелі. 17 лістапада нашыя каліноўцы разам з нямецкімі скаўтамі сустрэліся ў Брэмене з палкоўнікам Вільсонам. Ня гледзячы на сваю нешматлікасьць, яны прынялі чынны ўдзел у агульных паказах і добра выканалі некалькі нашых народных песьняў.

БАЙРОТ

У латыскім ДП лягеры адбылася ўрачыстая акадэмія, прысьвечаная 30-годзьдзю абвешчаньня незалежнасьці Латвіі. На Акадэміі прысутнічалі Беларускія Праваслаўныя Ерархі на чале з Яго Блажэнствам Мітрапалітам Панцялейманам, што пражываюць у гэтым лягеры. Яконае Высокапрэасьвяшчэнства Архіяпіскап Вэнэдыкт зьвярнуўся да прысутных з прачулым словам у якім гаварыў аб пакутах латыскага і беларускага народаў і якое закончыў заклікам: «Няхай жывуць Вольная Незалежная Латвія і суседняя ёй Вольная Незалежная Беларусь!» Слова Архіяпіскапа, перакладзенае з беларускае мовы на латыскую, знайшло вельмі цёплы і прыхільны водгук.

ПАПРАЎКА

Пад артыкулам — 30 год савецкай улады на Беларусі (№ 1 (2) «Беларускае Слова») мусіць стаяць подпіс — Я. К-ль.

Ukrainian Newspaper „Ukrainian News"
Authorized by EUCOM Hq. Civ. Affairs Division.
Date Authorized 1. July 1948
Authorization No. UNDP 220
Appendix to Ukrainian Newspaper „Ukrainian News" in Byelorussian Language „Byelrussian Word"
Fortnigthly, circulation 2000 copies
Responsible Publisher Jury Stukalitsh
Adr.: (13a) Michelsdorf b. Cham (Opf.), DP Camp IRO
Printer: Regensburg, Tändlergasse 12.

Дзесятага студзеня 1949 г. загінуў трагічнай сьмерцяй беларус Міхаіл Ігнатовіч — Сазыка. Сёньня яшчэ ня час спыняецца на прычынах ягонае сьмерці, але неўзабаве мы падрабязна пазнаёмім з імі нашую грамадзкасьць.

Сьвятое Памяці Міхаіл Ігнатовіч — Сазыка нарадзіўся 23 ліпеня 1895 г. на Віцебшчыне. У часе першай сусьветнай вайны ён служыў у расейскім войску афіцэрам. Пасьля, як афіцэр, змагаўся супроць маскоўскага камунізму ў славутых аддзелах беларускага генэрала Булака-Булаховіча. Пазьней, як эмігрант, ён жыў у Польшчы, дзе, як сьпявак працаваў у опэрным тэатры Пазнані. Падчас другой сусьветнай вайны ён арганізаваў беларускі вайсковы аддзел і на чале яго змагаўся на Віленшчыне і Ашмяншчыне супроць бальшавіцкіх і польскіх дывэрсыйных бандаў, якія вынішчалі беларускі нацыянальны актыў.

Апынуўшыся на эміграцыі ў Нямеччыне ад 1945 г. Сьвятое Памяці Міхаіл Ігнатовіч — Сазыка прыймае ўдзел у жыцьці Беларускай Праваслаўнай Царквы. Ён працуе рэгентам у шэрагу беларускіх прыходаў і кіруе царкоўнымі хорамі падчас рэлігійна-нацыянальных сьвятаў. Пазьней ён бярэ чынны ўдзел у працы эстраднай мастацкай трупы пад кіраўніцтвам кампазытара М. Куліковіча. Як стары беларускі вайсковец, Сьвятое Памяці Міхаіл Ігнатовіч — Сазыка прыймае ўдзел у арганізацыйнай працы беларускіх вайскоўцаў і абіраецца ў Часовае Кіраўніцтва Агульнага Беларускага Саюзу Вайскоўцаў.

Скончыўся жыцьцёвы шлях чэснага, не аднойчы ў бойках параненага афіцэра. Ён марыў аб тэй новай вайне, якая прынясе вызваленне Беларусі. Зразумела, што ў першых шэрагах вайскоўцаў зноў ішоў-бы у бойку з ворагамі людзтва афіцэр Міхаіл Ігнатовіч — Сазыка. Але...

Хай будзе яму пухам чужая зямля!

Выказваю гэтым свой жаль з прычыны трагічнай сьмерці рэгента беларускіх прыходаў Сьватое Памяці

Міхаіла Ігнатовіча — Сазыкі

і адначасна малю Госпада Бога, каб Ён упакоіў яго душу ў месьце «ідеже несть ні болезней ні воздыханій, но жизнь бесконечная».

Прат. М. Лапіцкі

Благачынны Беларускіх Праваслаўных Прыходаў у Амэрыканскай Зоне.

Беларусы вайскоўцы выказваюць свой глыбокі жаль з прычыны трагічнае сьмерці старога беларускага афіцэра, сябры Часовага Кіраўніцтва АБСВ Сьвятое Памяці

Міхаіла Ігнатовіча — Сазыкі

і схіляюць у жалобе свой вайсковы сьцяг над ягонай магілай.

Часовае Кіраўніцтва АБСВ.